

Seminár 3

Antropológia a epistemológia 2: Antropologické príspevky

MARTIN KANOVSKÝ

Antropologie a filosofie

Jaro - 2009

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

Otázky z minulej hodiny:

- Čo ak **naše** epistemické intuície **sú síce** univerzálne, ale ľudia v iných kultúrach, ktorí ich tiež majú, ich aplikujú dramaticky **rozdielnymi** spôsobmi, teda majú rozdielne epistemické **praktiky**?
- Čo ak **naše** epistemické intuície, ktoré **my** považujeme za samozrejmé a univerzálne, takými **nie sú**?
- Čo ak naše epistemické intuície **sú síce** univerzálne, a ľudia v iných kultúrach ich aplikujú **rovnako či podobne** ako my, no majú dramaticky **rozdielne** epistemické **pojmy** v týchto intuíciách?

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

**Videli sme, že je VEĽA
epistemologických teórií vo filozofii...**

**Ako filozofi navrhujú zvolit' medzi
nimi tú najlepšiu?**

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

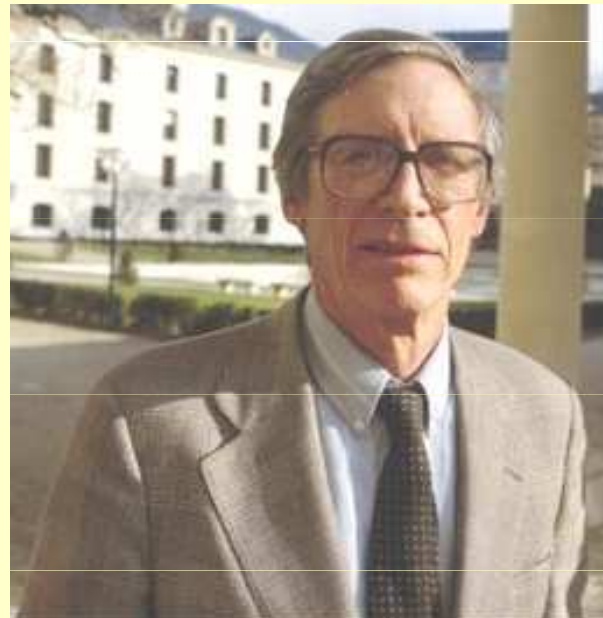
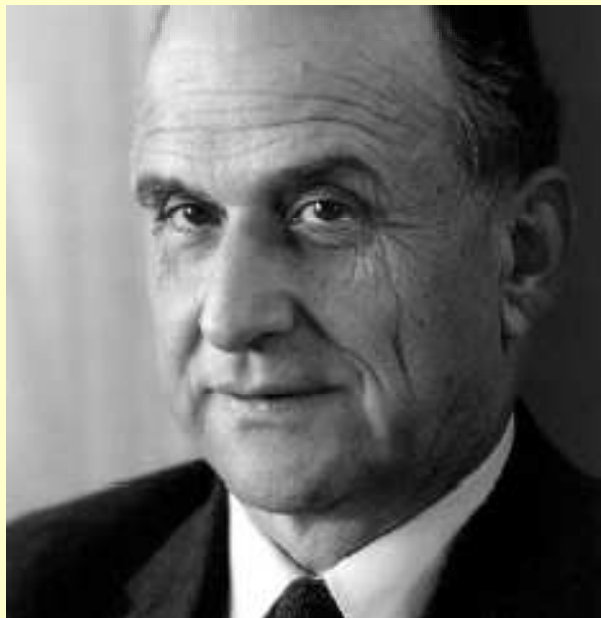
Jedna z najvplyvnejších tradícií (počínajúc Sokratom a Platónom) tvrdí, že sa tieto koncepcie majú hodnotiť podľa toho, ako a či sa zhodujú s **našimi intuitívnymi úsudkami**

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

Inak povedané, ak nejaká teória tvrdí, že určité presvedčenie je zdôvodnené (racionálne, je poznaním) a naša intuícia nám vraví, že to tak nie je, potom je to **argument proti** tejto teórii

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

V 20. storočí tento princíp klasicky opísali filozofi Nelson Goodman a John Rawls

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

“Tvrdím, že pravidlá a aj konkrétne úsudky sú **zdôvodnené** tým, že sú vo vzájomnom súlade. **Nejaké pravidlo zmeníme vtedy, keď vedie k úsudku, ktorý nechceme prijať; nejaký úsudok odmietneme, ak porušuje pravidlo, ktoré nechceme zmeniť.** Proces zdôvodňovania je delikátnym procesom zosúlad'ovania medzi pravidlami a prijatými úsudkami; **a jediné zdôvodnenie pre obe spočíva v dosiahnutom súlade.**”

(Goodman, Fact, Fiction & Forecast, 1965, pp. 66-7)

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

**Lenže, ak sme antropológmi a
súhlasíme s perspektívou,
zohľadňujúcou možnosť
odlišností kultúr, okamžite
vznikne úplne zreteľná otázka:**

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

“Tvrdím, že pravidlá a aj konkrétne úsudky sú zdôvodnené tým, že sú vo vzájomnom súlade. Nejaké pravidlo zmeníme vtedy, keď vedie k úsudku, ktorý **my** nechceme prijať; nejaký úsudok odmietneme, ak porušuje pravidlo, ktoré nechceme zmeniť. Proces zdôvodňovania je delikátnym procesom zosúlad'ovania medzi pravidlami a prijatými úsudkami; a jediné zdôvodnenie pre obe spočíva v dosiahnutom súlade.”

(Goodman, Fact, Fiction & Forecast, 1965, pp. 66-7)

Môže to byť tak, že to, čo MY nechceme prijať či zmeniť, závisí aspoň čiastočne od NAŠEJ kultúry???

a potrebuje
u?

“

krétne úsudky sú vzájomnom súlade. Nejaké pravidlo zmeníme vtedy, keď vedie k úsudku, ktorý **my** nechceme prijať; nejaký úsudok odmietneme, ak porušuje pravidlo, ktoré nechceme zmeniť. Proces zdôvodňovania je delikátnym procesom zosúlad'ovania medzi pravidlami a prijatými úsudkami; a jediné zdôvodnenie pre obe spočíva v dosiahnutom súlade.”

(Goodman, Fact, Fiction & Forecast, 1965, pp. 66-7)

Môže to byť tak, že to, čo MY nechceme prijať či zmeniť, závisí aspoň čiastočne od NAŠEJ kultúry???

a potrebuje
u?

“

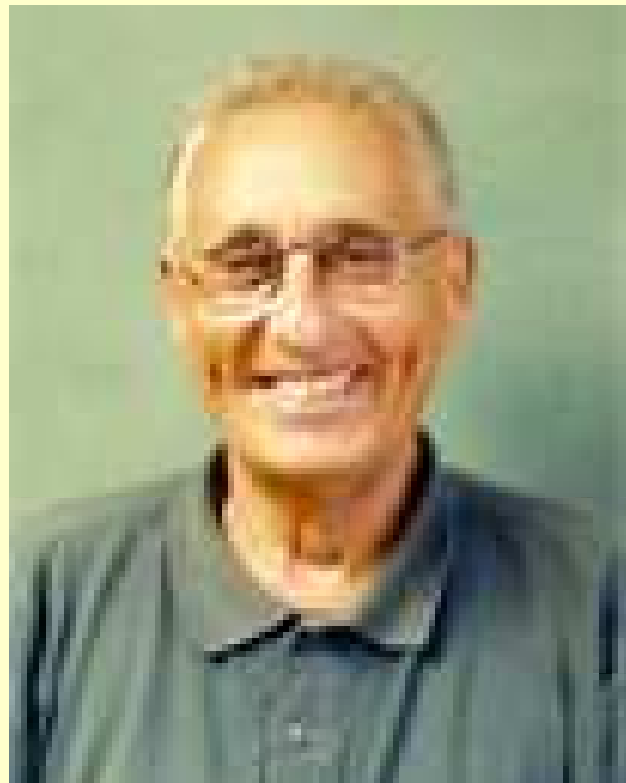
krétne úsudky sú vzájomnom súlade. Nejaké pravidlo zmeníme vtedy, keď vedie k úsudku, ktorý **my** nechceme prijať; nejaký úsudok odmietneme, ak porušuje pravidlo, ktoré chceme zmeniť. Proces prijatia nových pravidiel je rovnakým procesom vidlami a prijatými pravidlami. Pravidlo sa nemení, ak je v súlade pre obe strany. Pravidlo sa nemení, ak je v súlade.”

A ľudia v iných kultúrach majú celkom rozdielne epistemické intuície ???

(Goodman, Fact, Fiction & Forecast, 1965, pp. 66-7)

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

Gettierove prípady a ich testovanie...

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

Gettierove prípady a ich testovanie...

PLATÓN tvrdil, že **poznanie** je je zdôvodnené pravdivé presvedčenie...

a toto tvrdenie nikto nespochybnil 2 300 rokov.

LENŽE práve Gettierove príklady ukázali, že to tak nemusí byť, pretože:

je možné, že niekto má zdôvodnené pravdivé presvedčenie, no „naša“ **epistemická intuícia** sa vzpiera proti tomu, aby sme to označili za poznanie

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

Honza kráča spolu s Josefem po lúke. Zrazu sa Honza pozrie vľavo a ukáže prstom: „Pozri sa, tam je ovca“. Lenže v skutočnosti je to iba biely kameň, ktorý zďiaľky svojim tvarom vyzerá presne ako ovca. Avšak za ním trochu ďalej naozaj leží skutočná ovca, ktorú Honza nevidí.

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

Honza kráča spolu s Josefem po lúke. Zrazu sa Honza pozrie vľavo a ukáže prstom: „Pozri sa, tam je ovca“. Lenže v skutočnosti je to iba biely kameň, ktorý zďiaľky svojim tvarom vyzerá presne ako ovca. Avšak za ním trochu ďalej naozaj leží skutočná ovca, ktorú Honza nevidí.

**SKUTOČNE VIE
že je tam ovca**

**IBA SA DOMNIEVA
že je tam ovca**

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

zdôvodnené

Josefem po lúke. Zrazu sa Honza
že prstom: „Pozri sa, tam je
ovca“. Lenže v skutočnosti je to iba biely kameň,
ktorý zďiaľky svojim tvarom vyzerá presne ako
ovca. Avšak za ním trochu ďalej naozaj leží
skutočná ovca, ktorú Honza nevidí.

SKUTOČNE VIE
že je tam ovca

pravdivé

DOMNIEVA
že je tam ovca

Prečo epistemológia potrebuje antropológiu?

Pri (zatiaľ málo systematickom) skúmaní sa ukázalo, že:

Ľudia z **rôznych** kultúr (východná Ázia, India) a dokonca ľudia z rôznych socioekonomických tried môžu mať **veľmi rozdielne** epistemické intuície...

Teda aj keď sa zhodneme, že metóda „súlady presvedčení a pravidiel“ je vhodnou, a dokonca univerzálnou vo všetkých kultúrach, **AJ TAK** to vedie k epistemickému relativizmu...

Epistemológia a antropológia

Epistemické intuície

„zosúlad'ovanie presvedčení a pravidiel“

Normatívna epistemológia

Epistemické intuície

„zosúlad'ovanie presvedčení a pravidiel“

Normatívna epistemológia

**Správanie
A**

**Správanie
B**

Epistemické intuície

„zosúlad'ovanie presvedčení a pravidiel“

Normatívna epistemológia

**Kultúrny
Kontext A**

**Správanie
A**

**Správanie
B**

**Kultúrny
Kontext B**

Epistemológia a antropológia

Ázijské epistemické
intuície

Európske epistemické
intuície

„zosúlad'ovanie presvedčení a pravidiel“

Ázijská normatívna
epistemológia

Európska normatívna
epistemológia

Správanie
A

Správanie
B